

■ معیارهای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی:
دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی در حوزه علوم انسانی

الهام میرزایی | امیر غائبی | معصومه کامران

■ چکیده

هدف: شناسایی و معرفی معیارهای ارزیابی نشریات علمی مطرح در سطح ملی و بین‌المللی و ارائه لیستی از معیارهای یکپارچه برای ارزیابی نشریات علمی فارسی.

روش/ رویکرد پژوهش: روش پژوهش کمی، با استفاده از شیوه‌های کتابخانه‌ای، دلفی، و پیمایشی می‌باشد. داده‌ها به وسیله سیاهه‌وارسی (محقق ساخته و متشکل از هفتادونه معیار) و پرسشنامه (با هفتادونه سؤال مطابق با هفتادونه معیار) گردآوری شده است.

یافته‌ها: یافته‌ها پس از شناسایی معیارها، وزن مناسب هر معیار توسط متخصصین حوزه نشریات علمی و علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی تعیین شد. یافته‌های پرسشنامه و تحلیل نظر سردبیران و دست‌اندرکاران نشان داد ۷۱ معیار با سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ مورد توافق اکثریت قرار دارد.

نتیجه‌گیری: در این پژوهش با ارائه لیستی یک‌دست شامل هفتادونه معیار برای ارزیابی نشریات علمی گامی به جلو برداشته شده است که می‌تواند به مؤسسات مختلف در جهت انتخاب، ارزیابی و تعیین اعتبار نشریات علمی یاری رساند.

کلیدواژه‌ها

نشریات علمی، معیارهای ارزیابی نشریات علمی، نشریات علمی حوزه علوم انسانی، سردبیران نشریات علمی

معیارهای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی: دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی در حوزه علوم انسانی

الهام میرزایی^۱ | امیر غائبی^۲ | معصومه کامران^۳

دریافت: ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ پذیرش: ۱۳۹۱/۷/۲۸

مقدمه

در جهان معاصر مجلات علمی به دلایل متعدد در انتقال اطلاعات جاری نقش مهمی دارند، و به اعتقاد پژوهشگران این مجلات در کنار سایر وسایل ارتباطی در زمینه علم و تکنولوژی دارای جایگاهی خاص و گاهی منحصربه‌فرد هستند. این مجلات که در گروه نشریات ادواری قرار می‌گیرند رسانه انتقال اطلاعات، مطالعات، و پژوهش‌های علمی و فنی هستند (محسنی، ۱۳۷۹، ص ۴۲). مجله‌های علمی زیرمجموعه بزرگی از پیاپی‌ها و ادواری‌ها به‌شمار می‌آیند. براساس آمار «راهنمای بین‌المللی نشریات ادواری اولریخ»^۱، حدود ۳۰۰ هزار پیاپی در دنیا منتشر می‌شوند که حدود ۱۰ تا ۱۵ درصد آنها علمی است، یعنی بین ۳۰ تا ۴۵ هزار مجله علمی در دنیا وجود دارد (منصوریان، ۱۳۸۹، ص ۱۶۶). از این رو روزبه‌روز انتشار و تعداد مخاطبین نشریات علمی در فرم‌های چاپی و الکترونیکی در بین جوامع و حوزه‌های مختلف علمی روبه افزایش است. مخاطبین نشریات علمی که شامل انواع مراکز، سازمان‌ها، پایگاه‌های اطلاعاتی، پژوهشگران، و کتابخانه‌ها هستند برای دسترسی به مهم‌ترین نشریات علمی، از روش‌های گوناگونی بهره می‌گیرند. یکی از مؤسسات در سطح بین‌المللی، مؤسسه «تامسون - رویترز»^۲، موسوم به «آی.اس.آی.»^۳ است که از طریق ارزیابی، مجله‌های معتبر را انتخاب می‌کند. در ایران نیز دو مؤسسه «مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری»^۴ و «پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی»^۵ زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با استفاده از

۱. کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی

(نویسنده مسئول)

e.mirzaei85@yahoo.com

۲. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی

دانشگاه الزهراء (س)

۳. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی

دانشگاه الزهراء (س)

4. Ulrich's International

Periodicals Directory

5. Thomson Reuters

6. Institute for Scientific

Information (ISI)

7. Regional Information Center for

Science and Technology (RICeST)

8. Scientific Information

Database (SID)

شاخص‌های بین‌المللی و ارائه گزارش‌های استنادی برای انتخاب، ارزیابی و رتبه‌بندی نشریات علمی به زبان فارسی و دیگر زبان‌ها فعالیت دارند. از سوی دیگر «کمسیون بررسی نشریات علمی کشور» نیز زیر نظر معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری از معیارهای کمی و کیفی ارزیابی مختلف دیگری در جهت ارزیابی و تعیین اعتبار (علمی-ترویجی و علمی-پژوهشی) نشریات علمی به زبان‌های مختلف در تمام حوزه‌های موضوعی استفاده می‌کند. عدم وجود معیارهای یکپارچه برای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی می‌تواند سازمان‌ها، مؤسسات، انجمن‌های علمی، پژوهشگران، و کتابخانه‌ها را که هر یک به دلایل مختلف قصد ارزیابی نشریات علمی فارسی را دارند، با مشکل عدم یکدستی در معیارها مواجه کند. برای تعیین مرز میان مجله‌های علمی با انواع پاینده‌ها، مثل نشریه‌های عامه‌پسند و تجاری، می‌توان به این موارد به‌عنوان ویژگی‌های نشریات علمی اشاره کرد: مجله‌های علمی‌ای که در مقاله‌های خود رویکرد علمی دارند و معمولاً از انتشار آگهی‌های تبلیغاتی پرهیز می‌کنند و نویسندگان آنها، پژوهشگران و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها هستند و اغلب توسط دانشگاه‌ها، انجمن‌های علمی، سازمان‌های دولتی و پژوهشگاه‌ها منتشر می‌شوند. این مجله‌ها مخاطبان معینی دارند که نسبت به مجله‌های پر شمارگان و عامه‌پسند بسیار محدودتر است. از مهم‌ترین ویژگی‌های مجله علمی نشر ادواری آن است. براساس دایرةالمعارف فرانسوی «کولت»^۹، مجله علمی در تاریخ‌های ثابت منتشر می‌شود و معمولاً تخصصی است (دایرةالمعارف کولت، ۱۹۸۷ در محسنی، ۱۳۷۹، ص ۳۱). کارشناسان کتابشناسی یونسکو^{۱۰} معتقدند نشریاتی علمی تلقی می‌شوند که به نشر منظم نتایج مطالعات و تحقیقات و مقالات اصیل دانشگاهیان یا متخصصان رشته‌های مرتبط می‌پردازند. معمولاً مجلاتی در فهرست نشریات علمی قرار می‌گیرد که مقاله‌های آن اکثراً دارای نام نویسنده می‌باشد و این رویه‌ای است که در مجلات علمی متداول است، چرا که موضوع با امر مالکیت علمی در رابطه قرار می‌گیرد. یونسکو توصیه می‌کند مجلاتی را که محتوای آنها مطالب علمی ترجمه شده از زبان‌های دیگر یا چاپ مجدد آن مطالب است در این فهرست قرار گیرند، همانند مجلاتی که هدف آنها بیشتر تبلیغ یا اشاعه و آشکارسازی عقاید یا ایدئولوژی‌های گوناگون است تا توسعه شناخت علمی؛ نشریاتی که حالت تخصصی دست‌دوم دارند یعنی نشریات ادواری اطلاع‌رسانی یا کتابشناسی که حاوی نمایه‌های علمی هستند یا گزارش‌های تحلیلی و نقدها را نیز تهیه می‌کنند باید بر این فهرست افزوده شوند (یونسکو، ۱۹۹۷، ص ۱۱۶).

بررسی‌های انجام شده در پژوهش‌های داخل و خارج از ایران نشان داد دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات درباره «معیارهای ارزیابی نشریات علمی»، مورد بررسی قرار نگرفته است، بلکه پژوهش‌های انجام شده در این حوزه به شناسایی معیارهای ارزیابی نشریات

9. Quillet
10. United Nations Educational,
Scientific and Cultural
Organization (Unesco)

علمی و پایگاه‌های اطلاعاتی ارائه‌دهنده این نشریات پرداخته است. از آنجا که بخش اول پژوهش حاضر به شناسایی و گردآوری معیارهای ارزیابی نشریات علمی از متون مرتبط اختصاص دارد، در این بخش به معرفی پژوهش‌های مرتبط با شناسایی معیارهای ارزیابی نشریات می‌پردازیم:

نوروزی چاکلی و صمدی (۱۳۸۹) در مقاله خود، معیارها و شاخص‌های مورد نیاز برای ارزیابی پایگاه‌های مورد نظر براساس مطالعه متون، و همچنین از طریق مراجعه به وبگاه مؤسسه اطلاعات علمی را به دست آورده‌اند. روش این پژوهش به صورت‌های کتابخانه‌ای، پیمایشی، تطبیقی و در انتها با استفاده از تکنیک ارزیابانه انجام پذیرفته است. در ادامه چهار معیار کلی شامل: استانداردهای اساسی انتشار مجله، تنوع بین‌المللی، محتوای ویرایشی مجله، تجزیه و تحلیل استنادی مجله از مطالعات و منابع استخراج شده است که هر کدام دارای شاخص‌های جزئی تری هستند. شاخص‌های مطرح شده مرتبط با هر یک از معیارها به شرح زیر ذکر شده‌اند:

• معیار «استانداردهای اساسی انتشار مجله زیر پوشش دو پایگاه»

چکیده مقاله به زبان فارسی - چکیده مقاله به زبان انگلیسی - نام و نشانی کامل هریک از مؤلفان مقاله‌های نشریه - وجود فهرست کاملی از منابع در مقاله‌های نشریه - وجود فهرست منابع دارای نظم الفبایی در مقاله‌های نشریه - وجود فهرست منابع به زبان انگلیسی در مقاله‌های نشریه - وجود کلیدواژه مقاله به زبان انگلیسی - وجود عنوان مقاله به زبان انگلیسی - اشاره به داوری تخصصی^{۱۱} در دستورالعمل‌های پذیرش مجله - دریافت سه شماره پی‌درپی / پرسشنامه سردبیران - پر محتوا بودن عنوان نشریه / پرسشنامه مشترکان.

• «معیار تنوع بین‌المللی مجله‌های زیر پوشش دو پایگاه»

انعکاس جهانی مجله‌های نمایه شده در پایگاه - بین‌المللی بودن منابع و مآخذ مورد استفاده - دارا بودن درجه خوداستنادی^{۱۲} کمتر از بیست درصد در نشریه - دارا بودن مؤلفان، ویرایشگران و هیئت تحریریه بین‌المللی / پرسشنامه سردبیران.

• «معیار محتوای ویرایشی مجله‌ها زیر پوشش دو پایگاه»

وجود فاصله‌های زمانی مشخص برای بازبینی مجله‌ها - هشدار به نشریه درباره افت کیفی مجله.

• «معیار تجزیه و تحلیل استنادی مجله‌ها در دو پایگاه»

محاسبه کل استنادها به مقاله‌های مجله‌ها - محاسبه ضریب تأثیر^{۱۳} مجله‌ها - محاسبه ضریب فوری^{۱۴} مجله‌ها - محاسبه نیم‌عمر مجله‌های استنادکننده - محاسبه نیم‌عمر مجله‌های استنادشونده.

11. Peer review
12. Self-citation
13. Impact factor
14. Immediacy index

در انتها با بررسی‌ها و ارزیابی تطبیقی «پایگاه گزارش استنادی مجله‌ها» در دو مرکز «مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری» و «پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی» این‌گونه نتیجه‌گیری شده است که فرآیند ارزیابی مجله‌ها در «مرکز منطقه‌ای علوم و فناوری» نسبت به «پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی» با دقت و شرایط مناسب‌تری انجام می‌شود. صمدی و محمداسماعیل (۱۳۸۸) در مقاله‌ای معیارهای گزینش مجله در پایگاه گزارش‌های استنادی نشریات فارسی را با معیارهای موجود در مؤسسه علمی تامسون موسوم به آی.اس.آی. سنجده‌اند. ابزار گردآوری اطلاعات در آن، یک سیاهه‌وارسی^{۱۵} مشتمل بر یک معیار کلی با چهار مؤلفه است. پژوهشگر فهرست معیارهای ارزیابی مجله را در چهار قالب استانداردهای اساسی انتشار، گوناگونی بین‌المللی، محتوای نوشتاری و علمی و تجزیه و تحلیل استنادی مجله با بیست‌وسه ویژگی معرفی می‌کند. در انتها پایگاه گزارش‌های استنادی نشریات فارسی در بخش ارزیابی مجله‌ها ۱۱۷/۷۵ امتیاز کسب کرد که این بدین معنی است که این پایگاه ۸۹/۲۰ درصد از این شاخص‌ها را رعایت می‌کند. ستوده، رزمجو و زارع (۱۳۸۸) در مقاله خود با انتخاب مجلات علمی - پژوهشی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت و آموزش پزشکی ایران در اینترنت، بیست‌وهفت معیار کیفیت در سطح مجله‌ها را بررسی می‌کنند. ایشان ذکر می‌کنند که اعمال استانداردهای کیفیت انتشار مجله‌ها یکی از مؤثرترین راهبردها در جهانی‌سازی دانش بومی است. روش مورد استفاده در این تحقیق، روش ارزیابی با رویکرد وب‌سنجی می‌باشد. داده‌های پژوهش به روش مشاهده و با استفاده از یک سیاهه‌وارسی متشکل از بیست‌وهفت معیار گردآوری شده است. برای تدوین سیاهه، ویژگی‌های کیفی مجله‌های علمی از استانداردهای ایزو در تحقیق لویز - کوزار (۱۹۹۹) و نیز معیارهای معرفی شده در تحقیقات علی و دیگران (۱۹۹۶)، دی و پیتز (۱۹۹۴)، و سوزا و همکاران (۲۰۰۳) شناسایی و استخراج شده است. صالحی و رحیمی (۱۳۸۵) در مقاله‌ای ضمن ارائه تعریف و تاریخچه ایجاد مجله و روش‌های مرسوم انتخاب نشریات، به معرفی این مؤسسه، فرآیند، روش‌ها و معیارهای ارزیابی مجلات مورد استفاده این مؤسسه پرداخته‌اند. همچنین صبوری (۱۳۸۲) در مقاله‌ای علاوه بر معرفی و ذکر تاریخچه‌ای از ایجاد مؤسسه اطلاعات علمی، فرآیند ارزیابی مجلات در این مؤسسه را نیز توصیف کرده است. در خارج از ایران نیز مؤسسه علمی تامسون - رویترز یا همان مؤسسه اطلاعات علمی، در وبگاه خود فرآیند ارزیابی و انتخاب مجلات را به شرح زیر ذکر کرده است^{۱۶}:

در ابتدا برای ارزیابی یک مجله جهت تعیین امکان پوشش قرار دادن در آی.اس.آی. باید حداقل سه شماره پی‌درپی از نشریه در زمانی که منتشر شده‌اند برای مؤسسه ارسال شود. فرآیند ارزیابی و انتخاب مجلات که باعث افزوده شدن یا حذف مجله از پایگاه اطلاعاتی

15. Checklist
16. [http://thomsonreuters.com/
products_services](http://thomsonreuters.com/products_services)

می‌شود، هر دو هفته یکبار مکرراً اجرا می‌شود. تعدادی از فاکتورهای کمی و کیفی برای ارزیابی مجلات و تحت پوشش قرار گرفتن در پایگاه عبارتند از: استانداردهای اساسی نشر مجله - محتوای ویرایشی مجله - تنوع بین‌المللی نویسندگان، ویراستاران، هیئت تحریریه - اطلاعات استنادی.

۱. معیار استانداردهای اساسی نشر نیز شامل شاخص‌های جزئی‌تر: به‌هنگام بودن نشر مجله - عنوان‌های غنی مجله - توصیف عنوان‌ها و چکیده‌های مقالات به‌طور کامل - اطلاعات کتابشناختی کامل برای تمام منابع ارجاعی - نام و نشانی کامل هر نویسنده - نشر مجله به زبان انگلیسی - فرآیند داوری تخصصی.

۲. معیار محتوای ویرایشی

۳. معیار تنوع بین‌المللی که ویراستاران رویترز گوناگونی بین‌المللی را در میان نویسندگان ویراستاران و اعضای هیئت تحریریه متنوع، جست‌وجو می‌کنند، به‌ویژه زمانی که مجلات یک مخاطب بین‌المللی را هدف قرار می‌دهند با اهمیت‌تر است.

معیار تحلیل استنادی که فرآیند ارزیابی تامسون رویترز را منحصر به فرد می‌کند با ویراستارانی دارای اطلاعات استنادی غنی در ارتباط می‌باشند. ناولان و دراگولسکو^{۱۷} (۲۰۰۳)، در مقاله‌ای با عنوان «معیارهای ارزیابی جهانی و ملی مجلات علمی توسط آی.اس.آی. و کنسول ملی تحقیق علمی و آموزش عالی»^{۱۸} ذکر می‌کنند که در علم، دقت و کیفیت اطلاعات منتشر شده اغلب از کمیّت آن با اهمیت‌تر است. به این علت جوامع علمی این را ضروری می‌دانند که مناسب‌تر است معیارهایی برای ارزیابی کیفیت ارتباطات علمی (مقاله‌ها، ارائه‌های شفاهی، پوسترهای ارائه شده و ...) شناسایی کنند که این معیارها به‌طور جهانی مورد قبول باشند. جامعه علمی هر مجله علمی را که معیارهایی غیر علمی و تجربی را دنبال کرده است قبول ندارند. تقریباً همه مجلات پزشکی، معیارهایی را که به وسیله کمیته بین‌المللی ویراستاران مجله پزشکی^{۱۹} منتشر شده و روشی برای مجله‌های پزشکی است پیروی کرده‌اند. در ادامه به معیارهایی اشاره می‌کنند که در سطح بین‌المللی به‌خصوص توسط آی.اس.آی. در جهت انتخاب یا رد مجله استفاده می‌شود. این مقاله بیان می‌کند که در این مؤسسه قبل از اینکه یک مجله انتخاب یا رد شود یک فرآیند ارزیابی را طی می‌کند. مهم‌ترین معیاری که به‌وسیله آی.اس.آی ذکر می‌شود کیفیت اطلاعات علمی منتشر شده در مجله است. اساسی‌ترین و مهم‌ترین استانداردهای نشر برای ارزیابی یک مجله توسط آی.اس.آی. توصیف شده است: انتشار به‌هنگام/ قراردادهای ویراستاری بین‌المللی/ زبان انتشار/ فرآیند داوری تخصصی/ تنوع بین‌المللی نویسندگان/ محتوای ویراستاری و تحلیل استنادی ذکر شده است که کنسول ملی تحقیق علمی و آموزش عالی بزرگترین مجمع عمومی در رومانی، دارای اختیاراتی در

17. Navolan & Dragulescu

18. The National Council of Scientific Research and Higher Education (CNCSES)

19. International Committee of Medical Journal Editors

فرآیند ارزیابی و بودجه‌بندی تحقیقات علمی می‌باشد. این کنسول برای ارزیابی فعالیت‌های تحقیقی و مجلات علمی رومانی معیارهایی مشابه با سطح بین‌المللی (مانند آی.اس.آی.) را به کار می‌برد. دلگادو لویز-کوزار^{۲۰} (۱۹۹۹) در مقاله‌ای با عنوان «استانداردهای ایزو برای ارائه نشریات علمی: کمتر شناخته و استفاده شده توسط مجلات بیوپزشکی اسپانیایی» برآورد استانداردهای بین‌المللی را برای ارائه در نشریات ادواری در ۲۲۱ مجله بیوپزشکی ارزیابی کرده است. موضوعات مورد مطالعه در این پژوهش، تعیین درجه‌ای که استانداردها واقعاً استفاده شدند، گسترش دستورالعمل‌هایی برای بهبود استانداردها و افزایش آشنایی با استانداردها در بین نویسندگان، ویراستاران و ناشران بوده است. میزان برآوردن استانداردها با چک‌لیستی که توسط لویز-کوزار و رویز^{۲۱} ایجاد گردید، ارزیابی شده است. براساس مورد از استانداردهایی که برای ارائه نشریات ادواری، به‌وسیله سازمان استانداردسازی بین‌المللی^{۲۲} توصیه شده، دستورالعمل‌هایی که توسط یونسکو چاپ شده، کمیته بین‌المللی ویراستاران مجلات پزشکی^{۲۳}، کنسول ویراستاران زیست‌شناسی^{۲۴} و ای. جی. هاث^{۲۵} به‌دست آمد که برای اکثر پارامترها سه گام وجود، ارائه و موقعیت ارزیابی شده است. نمونه انتخابی شامل ۲۲۱ مجله بیوپزشکی که در اسپانیا منتشر شدند، بودند و پیایندهایی که مقالات بکر منتشر نکرده‌اند (مثل بولتن‌ها، خبرنامه‌ها، مجلات، تجدیدنظر و مجلات برای نشر عمومی) خارج شده بودند. بیش از ۱۳۶ پارامتر ارزیابی شده در این مطالعه براساس عناصری که شامل استانداردهای بین‌المللی ارائه نشریات ادواری هستند، به‌وسیله ایزو آماده شده است. باقیمانده ۱۴ درصد از پارامترها براساس دستورالعمل‌هایی از دیگر سازمان‌ها و محققانی که درگیر نشر علمی بودند به‌دست آمده است. در انتها برآوردن استانداردهای نشر توسط مجلات بیوپزشکی اسپانیایی به‌طور کلی پایین (۳۴/۴ درصد) بود که این مسئله فقدان کامل عناصر خاص مربوط به جلد (پوشش، لیست محتوا، نمایه) و صفحه چکیده، و همچنین غفلت کلی تعداد زیادی از استانداردها را منعکس می‌کند. در مقابل، آیتم‌های مربوط به ویژگی‌هایی که مخصوصاً نشریات ادواری را از دیگر انواع اسناد متمایز می‌کند به‌طور کلی برآورد خوبی را نشان داده است. در این مقاله ذکر شده است که درجه پایین برآوردن استانداردها به‌وسیله مجلات بیوپزشکی اسپانیایی می‌تواند در بخشی به‌وسیله کمبود آشنایی با استانداردها در بخش نویسندگان، ویراستاران، و ناشران، توضیح داده شود، و در بخشی دیگر به‌وسیله این واقعیت که سه بازیگر (نویسندگان، ویراستاران، و ناشران) در فرآیند نشر به‌ندرت در خلق و توسعه استانداردها درگیر شدند. شناسایی و تعیین معیارهایی برای ارزیابی نشریات علمی به قصد تمایز از نشریات غیرعلمی و یا حتی نشریات علمی با غنای علمی کمتر، هم از جهت اعتباردهی نشریات علمی، هم از جهت انتشار نشریات علمی، و همچنین از جهت انتخاب

20. Delgado Lopezcozar

21. Ruiz

22. The International Standardization Organization (ISO)

23. International Committee of Medical

Journal Editors

24. The Council of Biology Editors

25. E. J. Huth

نشریات علمی می‌تواند برای سه گروه بسیار مفید باشد:

(الف) سازمان‌ها و مؤسساتی که کار ارزیابی نشریات را از جهت اعتباردهی انجام می‌دهند.

(ب) سازمان‌ها، مؤسسات، دانشگاه‌ها، انجمن‌های علمی و دست‌اندرکاران حوزه نشریات علمی که قصد انتشار نشریه‌ای علمی را دارند.

(ج) و در انتها دانشگاه‌ها، سازمان‌ها، پژوهشگران، کتابخانه‌ها و کتابدارانی که قصد انتخاب نشریات علمی را از بین انبوه نشریات علمی در حوزه‌های موضوعی مختلف دارند. اهداف کلی پژوهش حاضر عبارتند از:

۱. شناسایی معیارهای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی؛
  ۲. بررسی دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی حوزه علوم انسانی؛ نسبت به معیارهای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی؛ و
  ۳. ارائه لیستی از معیارهای یکپارچه برای ارزیابی نشریات علمی فارسی.
- در این پژوهش پرسش‌های زیر مطرح و بررسی شده است:
۱. معیارهای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی کدام است؟
  ۲. دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی حوزه علوم انسانی نسبت به معیارهای ارزیابی نشریات علمی که در سطح ملی و بین‌المللی مطرح است، چیست؟
- متغیرهای مستقل: هفتادونه معیار (جدول ۱) به‌دست آمده در سیاه‌وارسی، و متغیر وابسته: ارزیابی نشریات علمی فارسی در حوزه علوم انسانی هستند.

روش پژوهش

روش‌شناسی پژوهش حاضر دارای رویکردی کمی است و در آن از روش‌های پژوهشی کتابخانه‌ای، دلفی و پیمایشی استفاده شده است. جامعه پژوهش تعداد ۳۲۹ نفر از سردبیران، اعضای هیئت تحریریه و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی حوزه علوم انسانی، براساس نشریات علمی دارای اعتبار فروردین ماه سال ۱۳۹۰ مصوب کمیسیون نشریات علمی کشور هستند. این گروه بیشترین تعداد نشریه و مخاطب در کشور را به خود اختصاص داده‌اند، اما به دلیل پایین بودن نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها، در نهایت جامعه آماری پژوهش حاضر را ۶۶ نفر از سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی کشور در حوزه علوم انسانی که در پژوهش شرکت کردند دربرمی‌گیرد. منظور از دست‌اندرکاران نشریات علمی در این تحقیق معاون سردبیر، مشاور سردبیر، مدیر مسئول، مدیر داخلی، و مدیر اجرایی نشریه می‌باشند که به پرسشنامه پاسخ داده‌اند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل سیاه‌وارسی محقق‌ساخته است که

متشکل از هفتادونه معیار می‌باشد و از متون و منابع تدوین شده در این حوزه برگرفته شده است. همچنین پرسشنامه‌ای مطابق با ۷۹ معیار به دست آمده که برای نظرسنجی از سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی در حوزه علوم انسانی تهیه شده است. پس از گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آنها با روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام شد.

یافته‌ها

در پاسخ به پرسش اول پژوهش برای شناسایی معیارهای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی با مراجعه به ضوابط پذیرش مجله برای طرح «کمیسیون نشریات علمی کشور»^{۲۶}، «مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری»^{۲۷} و سایر مؤسسات بین‌المللی از جمله آی.اس. آی.^{۲۸}، اسکوپوس^{۲۹}، شبکه «کتابخانه الکترونیکی علمی پیوسته»^{۳۰} و نیز مطالعه متون، منابع و پژوهش‌های مربوط به حوزه ارزیابی نشریات، معیارها و ویژگی‌های نشریات علمی که مبین تعریف شاخص‌های کمی و کیفی ارزیابی مجله علمی است شناسایی شد (جدول ۱)، سپس این معیارها توسط محقق به سیاهه‌وارسی متشکل از هفتادونه معیار تبدیل شده است.

هفتادونه معیار ارزیابی نشریات علمی	
دآوری تخصصی (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۰؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۰؛ صالحی و رحیمی، ۱۳۸۵؛ صبوری، ۱۳۸۲؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱؛ ناولان و دراگولسکو ۲۰۰۳)	رتبه انجمن علمی نشریه (A,B,C,D) (مصوبه کمیسیون نشریات علمی کشور- وبگاه معاونت پژوهشی وزارت علوم، ۱۳۸۶)
داربودن میزان درجه خوداستادی کمتر از ۲۰ درصد در نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی؛ ۱۳۸۹ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۰؛ خان‌چمنی، ۱۳۸۴؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱)	تعداد نشریه انجمن علمی در همکاری با یک مؤسسه (مصوبه کمیسیون نشریات علمی کشور- وبگاه معاونت پژوهشی وزارت علوم، ۱۳۸۶)
محاسبه کل استنادها به مقاله‌های نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۰؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱)	تعداد نشریه مستقل انجمن علمی (مصوبه کمیسیون نشریات علمی کشور- وبگاه معاونت پژوهشی وزارت علوم، ۱۳۸۶)
توالی و تداوم انتشار (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۰؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۰؛ صالحی و رحیمی، ۱۳۸۵؛ صبوری، ۱۳۸۲؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱)	بررسی شرایط قطب علمی (آیین‌نامه قطب‌های علمی کشور- شورای قطب‌های علمی کشور، ۱۳۸۰)
انتشار به موقع (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۰؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۰؛ صالحی و رحیمی، ۱۳۸۵؛ صبوری، ۱۳۸۲؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶؛ ناولان و دراگولسکو ۲۰۰۳؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱)	درصد اعضای هیئت تحریریه خارج از مؤسسه (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۰؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)
ویراستاری (تصحیح) (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۰؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ ناولان و دراگولسکو ۲۰۰۳)	درصد هیئت تحریریه، ویراستاران، و مؤلفان بین‌المللی (بایگه مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱؛ نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۰؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)

جدول ۱

هفتادونه معیار ارزیابی نشریات علمی مستخرج از متون

26. <http://www.research.gov.ir/>
27. <http://www.ricest.ac.ir/Default.aspx?lan=fa>
28. http://thomsonreuters.com/products_services/science
29. <http://www.elsevier.com/wps/find/electronicproductdescription>
30. Scientific Electronic Library Online (SciELO) - <http://www.scielo.org/php/level.php?lang=en&component>

درجه علمی سردبیر (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	داشتن شاپا (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
مؤسسات حامی و نحوه تأمین مالی نشریه یا سیاست مالی نشریه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	نام نشریه به همراه دوره، شماره و سال، روی جلد و تمامی صفحات (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
هفتادونه معیار ارزیابی نشریات علمی	
حداقل تعداد مقالات سردبیر (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	آرم مؤسسه متقاضی روی جلد (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
درصد مقالات چاپ شده سردبیر در نشریه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	آرم انجمن متقاضی روی جلد (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
درصد مقالات چاپ شده هیئت تحریریه در نشریه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	شماره‌گذاری بخش‌ها و بخش‌های فرعی نشریه (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹)
درصد مقالات بین‌المللی (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ ناوالان و دراگولسکو) ۲۰۰۳	رعایت یکدست بودن در فرمت و شکل مقالات نشریه (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
منتشر نشدن برخی از مقالات به زبان دوم (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	داشتن راهنمای تهیه و تنظیم مقالات (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
نسبت مقالات چاپ شده به مقالات دریافتی (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	نام و نشانی کامل مؤلفان مقاله‌های نشریه (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمد اسماعیل، ۱۳۸۸؛ صالحی و رحیمی، ۱۳۸۵؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱)
تعداد کل مقالات چاپ شده در سال (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	درج تاریخ دریافت و تاریخ پذیرش هر مقاله (دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
متوسط زمان دریافت تا پذیرش یا رد مقالات (دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	درج مقدمه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
متوسط زمان پذیرش مقاله‌ها تا چاپ آن (دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	درج مواد و روش‌ها (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
مکانیزه بودن دریافت و پذیرش مقالات (دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	درج بحث و نتایج (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
تعداد هیئت تحریریه با درجه علمی استادی (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	درج تشکر و قدردانی در صورت لزوم (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)

ادامه جدول ۱

هفتادونه معیار ارزیابی نشریات علمی
مستخرج از متون

چکیده مقاله به زبان انگلیسی (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ صبوری، ۱۳۸۴؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)؛ تعداد هئیت تحریریه با درجه علمی دانشیاری (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	درج چکیده مقاله به زبان فارسی (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)؛ درج فهرست کامل منابع در مقاله‌های نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ صبوری، ۱۳۸۴؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	درصد مقالات اصیل پژوهشی (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	درصد مقالات اصیل ترویجی (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)
درج فهرست منابع دارای نظم الفبایی در مقاله‌های نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ صبوری، ۱۳۸۴؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	درج فهرست منابع در مقاله‌های نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ صبوری، ۱۳۸۴؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	هزینه ارسال مقاله‌ها (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۸)	
هفتاد و نه معیار ارزیابی نشریات علمی			
درج فهرست منابع به زبان انگلیسی در مقاله‌های نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ صبوری، ۱۳۸۴؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)؛ وجود صورتجلسات سه شماره اخیر هئیت تحریریه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	درج عنوان مقاله به زبان انگلیسی (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ نوروزی و صمدی، ۱۳۸۹)	تناسب تخصص سردبیر با موضوع نشریه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	درج عنوان مقاله به زبان انگلیسی (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ نوروزی و صمدی، ۱۳۸۹)
میزان بین‌المللی بودن منابع و مآخذ مورد استفاده (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹)	میزان بین‌المللی بودن منابع و مآخذ مورد استفاده (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹)	حجم مطالب غیراز مقالات و تبلیغات غیرمرتبط (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	میزان بین‌المللی بودن منابع و مآخذ مورد استفاده (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹)
کیفیت طراحی (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	کیفیت طراحی (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	ضرورت انتشار نشریه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸)	کیفیت و اصالت نمودار، جداول و عکس‌ها (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لویز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)
آرایش روی جلد (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	آرایش روی جلد (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	میزان تخصصی بودن موضوع نشریه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸)	آرایش روی جلد (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)

ادامه جدول ۱
هفتاد و نه معیار ارزیابی نشریات علمی مستخرج از متون

آدرس، پست الکترونیکی، شماره تلفن، نمابر و کدپستی نشریه (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	میزان تخصصی بودن عنوان نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ صبوری، ۱۳۸۲؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹)
آدرس وب و امکان جست‌وجو نشریه (دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	پذیرش در نمایه‌های بین‌المللی (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ نوروزی و صمدی، ۱۳۸۹)
کیفیت جلد و صحافی (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	فاصله چاپ هر شماره تا حضور در ISC (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)
کیفیت کاغذ و چاپ (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	داشتن نمایه‌های سالانه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹)
مشخص شدن نویسنده مسئول و تأییدیه نویسندگان (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	عدم انتشار دو شماره در یک نشریه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)
درج وابستگی سازمانی نویسندگان و رتبه علمی یا مدرک (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱)	گزارش خطای نشریه در داوری و پذیرش مقالات (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)
ذکر اطلاعات مربوط به اشتراک (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹)	وجود فاصله‌های زمانی مشخص برای بازبینی نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ خان چمنی، ۱۳۸۴؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)
محاسبه ضریب تأثیر نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۲؛ صبوری، ۱۳۸۲؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱)	محاسبه نیم‌عمر نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ صبوری، ۱۳۸۲؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱)
درج واژگان کلیدی (دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	درج بهای هر شماره (ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹)
درج کلیدواژه مقاله به زبان انگلیسی (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ ستوده، رزمجو و زارع، ۱۳۸۸؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۲؛ صبوری، ۱۳۸۴؛ دلگادو لوپز- کوزار، ۱۹۹۹؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی، ۱۳۸۶)	محاسبه ضریب آنی نشریه (نوروزی چاکلی و صمدی، ۱۳۸۹؛ صمدی و محمداسماعیل، ۱۳۸۸؛ صبوری، ۱۳۸۲؛ مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶؛ مؤسسه اطلاعات علمی، ۲۰۱۱)
درصد مقالات چاپ شده خارج از مؤسسه (مصوبه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، ۱۳۸۶)	

ادامه جدول ۱

هفتادونه معیار ارزیابی نشریات علمی
مستخرج از متون

برای پاسخ به سؤال دوم پژوهش، در مرحله مقدماتی برای تعیین وزن مناسب هر یک از معیارها از تکنیک دلفی بهره گرفته شد. چهارده نفر از متخصصین حوزه علوم اطلاع‌رسانی، کتابداری و نشریات علمی برای شرکت در پنل دلفی در نظر گرفته شدند. چک‌لیستی از

معیارهای کمی و کیفی ارزیابی نشریات علمی استخراج شده از منابع و متون برای تعیین وزن مناسب به متخصصین ارسال شد که هفت متخصص در دو مرحله پنل دلفی شرکت کرده و به معیارهای ارزیابی نشریات علمی وزن موردنظر خود را ارائه دادند. با تعیین ضرایب وزنی و تخصیص وزن‌های بین یک تا پنج برای هر معیار، میانگین ضرایب و انحراف استاندارد تعیین شد، در مجموع به لیستی شامل هفتادونه معیار ارزیابی نشریات علمی با وزن‌های مناسب تخصیص داده شده توسط متخصصین به دست آمد که سرآغازی برای تدوین پرسشنامه مخصوص سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی شد. در جدول ۲ نتایج به دست آمده از دو مرحله پنل دلفی آورده شده است.

معیارهای کمی و کیفی ارزیابی نشریات علمی	میانگین ضرایب	انحراف استاندارد
رتبه انجمن علمی نشریه (A,B,C,D)	۳	۱/۲۲
تعداد نشریه انجمن علمی در همکاری با یک مؤسسه	۲/۲	۰/۸۳
تعداد نشریه مستقل انجمن علمی	۲/۶	۰/۸۹
بررسی شرایط قطب علمی	۲/۸	۱/۳۰
درصد اعضای هیئت تحریریه خارج از مؤسسه	۳/۴	۱/۱۴
درصد هیئت تحریریه، ویراستاران، و مؤلفان بین‌المللی	۴/۴	۰/۸۹
تعداد هیئت تحریریه با درجه علمی استادی	۳/۸	۰/۸۳
تعداد هیئت تحریریه با درجه علمی دانشیاری	۳	۰/۷۰
درجه علمی سردبیر	۳/۴	۰/۵۴
تناسب تخصص سردبیر با موضوع نشریه	۴/۸	۰/۴۴
حداقل تعداد مقالات سردبیر	۳/۶	۱/۱۴
درصد مقالات چاپ شده سردبیر در نشریه	۳/۲	۰/۴۴
درصد مقالات چاپ شده هیئت تحریریه در نشریه	۳/۴	۰/۵۴
درصد مقالات چاپ شده خارج از مؤسسه	۳/۸	۰/۸۳
درصد مقالات بین‌المللی	۴/۸	۰/۴۴
درصد مقالات اصیل پژوهشی	۴/۶	۰/۵۴
درصد مقالات اصیل ترویجی	۴	۱
منتشر نشدن برخی از مقالات به زبان دوم	۱/۸	۰/۸۳

جدول ۲

میانگین ضرایب وزنی و انحراف استاندارد
معیارهای ارزیابی نشریات علمی

معیارهای کمی و کیفی ارزیابی نشریات علمی	میانگین ضرایب	انحراف استاندارد
نسبت مقالات چاپ شده به مقالات دریافتی	۲/۸	۱/۰۹
تعداد کل مقالات چاپ شده در سال	۲/۸	۱/۳۰
متوسط زمان دریافت تا پذیرش یا رد مقالات	۳/۶	۱/۳۴
متوسط زمان پذیرش مقاله‌ها تا چاپ آن	۴	۱/۲۲
مکانیزه بودن دریافت و پذیرش مقالات	۴	۱
هزینه ارسال مقاله‌ها	۱/۶	۰/۵۴
وجود صورتجلسات سه شماره اخیر هیئت تحریریه	۲	۰/۷۰
مؤسسات حامی و نحوه تأمین مالی نشریه یا سیاست مالی نشریه	۲	۰/۷۰
حجم مطالب غیر از مقالات و تبلیغات غیر مرتبط	۳	۱/۵۸
ضرورت انتشار نشریه	۴/۲	۰/۸۳
تعداد تخمینی مخاطبین نشریه	۴	۰
میزان تخصصی بودن موضوع نشریه	۴/۲	۰/۴۴
میزان تخصصی بودن عنوان نشریه	۴	۰/۷۰
پذیرش در نمایه‌های بین‌المللی	۴/۴	۰/۵۴
فاصله چاپ هر شماره تا حضور در ISC	۲/۶	۰/۵۴
داشتن نمایه سالیانه	۳/۸	۰/۸۳
عدم انتشار دو شماره در یک نشریه	۳	۱/۲۲
گزارش خطای نشریه در داوری و پذیرش مقالات	۲/۶	۰/۸۹
وجود فاصله‌های زمانی مشخص برای بازبینی نشریه	۴	۰/۷۰
داوری تخصصی	۴/۸	۰/۴۴
محاسبه ضریب تأثیر نشریه	۴/۴	۰/۵۴
محاسبه ضریب آئی نشریه	۴/۲	۰/۴۴
محاسبه نیم‌عمر نشریه	۳/۶	۰/۸۹
دارا بودن میزان درجه خوداستنادی کمتر از ۲۰ درصد در نشریه	۳/۲	۱/۳۰
محاسبه کل استنادها به مقاله‌های نشریه	۲/۶	۰/۸۹

ادامه جدول ۲

میانگین ضرایب وزنی و انحراف استاندارد
معیارهای ارزیابی نشریات علمی

انحراف استاندارد	میانگین ضرایب	معیارهای کمی و کیفی ارزیابی نشریات علمی	
۰	۵	توالی و تداوم انتشار نشریه	۴۴
۰/۴۴	۴/۸	انتشار به موقع نشریه	۴۵
۰/۵۴	۴/۴	ویراستاری (تصحیح)	۴۶
۱/۰۹	۴/۲	داشتن شاپا	۴۷
۰/۸۹	۴/۶	آدرس، پست الکترونیکی، شماره تلفن، نمابر و کدپستی نشریه	۴۸
۰/۸۹	۴/۶	آدرس وب و امکان جست‌وجوی نشریه	۴۹
۱	۴	نام نشریه به همراه دوره، شماره و سال، روی جلد و تمامی صفحات	۵۰
۰/۸۹	۲/۶	آرم مؤسسه متقاضی روی جلد	۵۱
۰/۸۹	۲/۶	آرم انجمن متقاضی روی جلد	۵۲
۱/۰۹	۲/۲	شماره‌گذاری بخش‌ها و بخش‌های فرعی نشریه	۵۳
۰/۵۴	۴/۴	رعایت یکدست بودن در فرمت و شکل مقالات نشریه	۵۴
۰/۸۳	۴/۲	داشتن راهنمای تهیه و تنظیم مقالات	۵۵
۰/۸۹	۴/۴	مشخص شدن نویسنده مسئول و تأییدیه نویسندگان	۵۶
۰/۵۴	۴/۴	درج وابستگی سازمانی نویسندگان و رتبه علمی یا مدرک	۵۷
۱	۴	نام و نشانی کامل مؤلفان مقاله‌های نشریه	۵۸
۰/۸۹	۴/۴	درج تاریخ دریافت و تاریخ پذیرش هر مقاله	۵۹
۰/۸۹	۴/۴	درج مقدمه	۶۰
۰/۴۴	۴/۸	درج مواد و روش‌ها مقاله	۶۱
۰	۵	درج بحث و نتایج	۶۲
۱/۰۹	۳/۲	درج تشکر و قدردانی در صورت لزوم	۶۳
۰/۸۹	۴/۴	درج واژگان کلیدی	۶۴
۰/۸۹	۴/۴	درج کلیدواژه مقاله به زبان انگلیسی	۶۵
۰/۸۹	۴/۴	درج عنوان مقاله به زبان انگلیسی	۶۶
۰/۵۴	۴/۶	چکیده مقاله به زبان انگلیسی	۶۷
۰	۵	درج چکیده مقاله به زبان فارسی	۶۸

ادامه جدول ۲

میانگین ضرایب وزنی و انحراف استاندارد
معیارهای ارزیابی نشریات علمی

معیارهای کمی و کیفی ارزیابی نشریات علمی	میانگین ضرایب	انحراف استاندارد
درج فهرست کامل منابع در مقاله‌های نشریه	۴/۸	۰/۴۴
درج فهرست منابع دارای نظم الفبایی در مقاله‌های نشریه	۳/۶	۱/۶۷
درج فهرست منابع به زبان انگلیسی در مقاله‌های نشریه	۴/۵	۱
میزان بین‌المللی بودن منابع و مآخذ مورد استفاده	۴	۰/۷۰
کیفیت طراحی	۳/۶	۱/۳۴
کیفیت و اصالت نمودار، جداول و عکس‌ها	۴	۱
تزیین روی جلد	۳/۲	۱/۳۰
کیفیت جلد و صحافی	۳/۴	۱/۵۱
کیفیت کاغذ و چاپ	۳/۴	۱/۵۱
ذکر اطلاعات مربوط به اشتراک	۲/۸	۰/۸۳
درج بهای هر شماره	۲/۶	۰/۸۹

ادامه جدول ۲

میانگین ضرایب وزنی و انحراف استاندارد
معیارهای ارزیابی نشریات علمی

پس از طی مرحله مقدماتی و تعیین وزن هریک از معیارهای ارزیابی نشریات علمی توسط تکنیک دلفی، پرسشنامه‌ای محقق ساخته با استفاده از طیف لیکرت (از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) برای سنجش نظر سردبیران و دست‌اندرکاران حوزه نشریات علمی فارسی در حوزه علوم انسانی در مورد این معیارها تدوین شد و در اختیار جامعه پژوهش قرار گرفت. یافته‌های حاصل از جمع‌آوری داده‌ها در این مرحله به شرح زیر است:

مشخصات جامعه آماری به جهت مسئولیت در نشریه در جدول ۳ آمده است.

جامعه پژوهش	فراوانی	درصد فراوانی
سردبیر نشریه	۳۵	۵۳/۰
هیئت تحریریه	۱۸	۲۷/۳
دست‌اندرکاران نشریه علمی	۳۲	۴۸/۵

جدول ۳

توزیع فراوانی و درصد فراوانی مسئولیت
جامعه آماری پژوهش

آنچه در جدول ۳ آمده است، نشان می‌دهد که بیشترین جامعه آماری شرکت‌کننده در پژوهش مربوط به سردبیران نشریات با ۵۳ درصد، و کمترین آن مربوط به هیئت تحریریه نشریه با ۲۷/۳ درصد هستند. البته ممکن است هر عضو جامعه آماری در بیش از یک مورد

دارای مسئولیت باشد. به این صورت که ۱۵ نفر از جامعه آماری علاوه بر عضو هیئت تحریریه، سردبیر نشریه نیز هستند.

برای پاسخ به پرسش «دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی حوزه علوم انسانی نسبت به معیارهای ارزیابی نشریات علمی که در سطح ملی و بین‌المللی مطرح است، چیست؟» از آزمون توزیع دوجمله‌ای بهره گرفته شد. باتوجه به سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵، نسبت آزمون (۵۰ درصد) از نسبت مشاهده شده برای معیارها متفاوت بود؛ یعنی تعداد ۷۱ معیار از معیارهای مذکور در جدول ۱ با سطح معناداری کوچکتر از ۰/۰۵ مورد توافق اکثریت پاسخ‌دهندگان بودند که معیارهای مهمی محسوب می‌شوند. در همین حال، هیچ معیاری یافت نشد که نشان دهد تمامی افراد اظهار کرده‌اند که معیار مهمی نمی‌باشد. همچنین تعداد ۸ معیار از مجموعه معیارهای هفتادونه گانه جدول ۱، مورد اتفاق نظر پاسخ‌دهندگان نبوده است که در جدول ۴ نشان داده شده است.

معیارهای ارزیابی نشریات علمی	گروه	نسبت مشاهده شده	نسبت آزمون	سطح معناداری
تعداد نشریه مستقل انجمن علمی	موافق	۴۰٪	۵۰٪	۰/۱۸۵
	مخالف یا ممتنع	۶۰٪		
درصد مقالات چاپ شده سردبیر در نشریه	موافق	۴۴٪	۵۰٪	۰/۳۸۹
	مخالف یا ممتنع	۵۶٪		
منتشر نشدن برخی از مقالات به زبان دوم	موافق	۵۴٪	۵۰٪	۰/۶۱۵
	مخالف یا ممتنع	۴۶٪		
هزینه ارسال مقاله‌ها	موافق	۵۹٪	۵۰٪	۰/۱۶۹
	مخالف یا ممتنع	۴۱٪		
مؤسسات حامی و نحوه تأمین مالی نشریه یا سیاست مالی نشریه	موافق	۳۹٪	۵۰٪	۰/۱۰۳
	مخالف یا ممتنع	۶۱٪		
حجم مطالب غیر از مقالات و تبلیغات غیرمرتبط	موافق	۵۱٪	۵۰٪	۱/۰۰۰
	مخالف یا ممتنع	۴۹٪		
شماره‌گذاری بخش‌ها و بخش‌های فرعی نشریه	موافق	۴۰٪	۵۰٪	۰/۱۳۶
	مخالف یا ممتنع	۶۰٪		
درج تشکر و قدردانی در صورت لزوم	موافق	۵۴٪	۵۰٪	۰/۶۲۰
	مخالف یا ممتنع	۴۶٪		

جدول ۴

توزیع دوجمله‌ای هفتادونه معیار ارزیابی نشریات علمی

نتیجه‌گیری

باتوجه به رشد روزافزون تعداد نشریات علمی، توجه به انتخاب، ارزیابی و تعیین اعتبار این منابع از سوی مراکز مربوطه برای اعتبارسنجی و انتخاب نشریات، اهمیت دوچندان یافته است. برای شناسایی معیارهای ارزیابی نشریات علمی با استفاده از روش کتابخانه‌ای و مطالعه متون، منابع و پژوهش‌های مربوطه در حوزه ارزیابی نشریات علمی (پیشینه پژوهش) هفتادونه معیار ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی به‌دست آمد (جدول ۱). در مرحله بعدی نتایج حاصل از انجام روش دلفی نشان داد که معیارهای توأم و توالی انتشار، درج بحث و نتایج و درج چکیده مقاله به زبان فارسی با میانگین ۵ و انحراف استاندارد صفر و معیارهای تناسب تخصص سردبیر با موضوع نشریه، درصد مقالات بین‌المللی، داوری تخصصی، انتشار به‌موقع نشریه، درج مواد و روش‌های مقاله، درج فهرست کامل منابع در مقاله‌های نشریه با میانگین ۴/۸ و انحراف استاندارد ۰/۴۴ دارای بیشترین وزن و در نتیجه بیشترین درجه اهمیت را نسبت به سایر معیارها دارا هستند. در مرحله نهایی با استفاده از روش پیمایشی و توزیع پرسشنامه میان سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی حوزه علوم انسانی برای سنجش دیدگاه آنها در مورد معیارهای ارزیابی نشریات علمی از طریق آزمون دوجمله‌ای یافته‌ها نشان داد تمامی معیارها برای سنجش و ارزیابی نشریات علمی از نظر آنها لازم است، اما درجه اهمیت هر یک از معیارها با معیار دیگری متفاوت می‌باشد. هیچ معیاری از نظر پاسخ‌دهندگان غیر ضروری تشخیص داده نشد. یافته‌های جدول ۴ نشان می‌دهد پاسخ‌دهندگان در مورد ۸ معیار مطرح شده به توافق قاطعی دست نیافتند. شاید بتوان عدم موافقت با این معیارها را به مسائل زیر مرتبط دانست:

معیار «تعداد نشریه مستقل انجمن علمی»، از نظر پاسخ‌گویی که به‌صورت خصوصی و مستقل از انجمن علمی یا مؤسسه‌ای دست به انتشار نشریه علمی می‌زنند قابلیت ارزیابی ندارد، از این رو نظری مخالف یا ختشی اعلام کرده‌اند. در مورد معیار «درصد مقالات چاپ شده سردبیر در نشریه»، باتوجه به آیین‌نامه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور مصوب سال ۱۳۸۶ که تصریح می‌کند: «سردبیر، هیئت تحریریه و مدیرمسئول نمی‌توانند بیش از ۱ مقاله از ۷ مقاله در مجلات علمی - پژوهشی و بیش از ۲ مقاله از ۷ مقاله در مجلات علمی - ترویجی چاپ کنند»، دست‌اندرکاران نشریاتی که در ابتدای راه قبل و یا حتی بعد از گرفتن رتبه‌های علمی - پژوهشی یا علمی - ترویجی قرار دارند ممکن است به علت رونق و آشنایی بیشتر مخاطبین و پژوهشگران با نشریه به انتشار تعداد بیشتری از مقالات سردبیر و هیئت تحریریه اقدام کنند. معیار «منتشر نشدن برخی از مقالات به زبان دوم»، به دلیل انتشار نشریات علمی فارسی در حوزه علوم انسانی که کاملاً تک‌زبانه هستند مانند نشریات

حوزه ادبیات و متون کهن فارسی و یا در مورد نشریاتی که کاملاً به زبان‌های دیگری از جمله انگلیسی، فرانسه، روسی و... چاپ می‌شوند قابلیت ارزیابی این معیار را نداشته باشند. معیار «هزینه ارسال مقاله‌ها»، که پاسخ‌دهندگان مخالف این معیار می‌تواند از میان دست‌اندرکاران نشریات خصوصی باشند، چرا که ممکن است به دلیل درآمدهای پایین نشریه و نداشتن حامی مالی، دریافت هزینه از نویسندگان برای چاپ مقاله می‌تواند به درآمدزایی نشریه کمک کند. همچنین در مورد دو معیار «مؤسسات حامی، نحوه تأمین مالی نشریه یا سیاست مالی نشریه» و معیار «حجم مطالب غیر از مقالات و تبلیغات غیر مرتبط»، نیز نظری همانند آنچه در مورد معیار هزینه ارسال مقاله‌ها ذکر شد، بیان می‌شود. معیار «شماره‌گذاری بخش‌ها و بخش‌های فرعی نشریه» و همچنین معیار «درج تشکر و قدردانی» در صورت لزوم نیز دارای میزان تعداد موافق و ممتنع نزدیک به هم می‌باشد؛ که پاسخ‌دهندگان در مورد این دو معیار یا موافقت خود را اعلام کرده‌اند یا نظری خنثی در مورد آنها دارند به طوری که آن را اختیاری و مطابق سلیقه نشریه می‌دانند. پژوهشگر با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش، برای ارزیابی نشریات علمی فارسی به لیستی از معیارهای یکپارچه که در سطح ملی و بین‌المللی مطرح است (جدول ۱) دست یافت که می‌تواند برای تمام گروه‌های مرتبط با نشریات علمی فارسی با هدف ارزیابی نشریات علمی بسیار کمک‌کننده باشد.

در نتیجه این پژوهش پیشنهادهایی به شرح زیر نیز مطرح است:

- معیارهایی که از نظر پاسخ‌دهندگان دارای اتفاق نظر نبودند همانند تعداد نشریه مستقل انجمن علمی، هزینه ارسال مقاله‌ها و... می‌توانند دوباره مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار بگیرند.

- تمام معیارهای مطرح شده در بازه‌های زمانی معین باید مورد بازبینی قرار بگیرند و معیارهای ارزیابی نشریات علمی می‌توانند مطابق با پیشرفت و تحولات نشریات علمی به‌روز شوند.

- معیارهای ارزیابی مطرح شده در این پژوهش توسط سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند که می‌تواند توسط مخاطبین دیگر نشریات علمی از جمله: سازمان‌ها، انجمن‌های علمی و مؤسساتی که قصد انتشار نشریه علمی دارند، پژوهشگرانی که قصد انتخاب نشریه علمی برای انتشار مقاله در آن نشریه را دارند، و کتابخانه‌ها و مؤسساتی که قصد انتخاب نشریه علمی برای خرید یا اشتراک آن را دارند نیز صورت بگیرد.

- این پژوهش از نوع پیمایشی بوده است و در آن به بررسی وضع موجود پرداخته شده است، اما می‌توان با انجام دادن این پژوهش به روش آینده‌پژوهی، معیارها و عواملی که در

آینده ممکن است برای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی مطرح شوند را یافت و برای برخورداری از نشریه‌ای استاندارد و باکیفیت در اختیار افراد و مؤسساتی که در آینده قصد انتشار نشریه‌ای علمی را دارند، قرار داد.

منبع

- آیین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور (۱۳۸۶). مصوب ۸۶/۱۲/۱. وبگاه کمیسیون ارزیابی نشریات علمی کشور، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. دبیرخانه کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور. بازبایی در ۲۰ تیر ۱۳۹۰ از: <http://www.research.gov.ir/portal>
- آیین‌نامه قطب‌های علمی کشور، دبیرخانه شورای قطب‌های علمی کشور (۱۳۸۸). بازبایی در ۲۵ تیر ۱۳۹۰ از: [www. Msrt.ir/sites/excellence](http://www.Msrt.ir/sites/excellence)
- خان‌چمنی، جمشید (۱۳۸۴). «مراحل فهرست شدن نشریات در بانک اطلاعات علمی ISI». *رهیافت*، ۳۵: ۶۰-۶۴.
- ستوده، هاجر؛ رزمجو، فاطمه؛ زارع، لیلا (۱۳۸۸). «ارزیابی چگونگی معرفی مجلات علمی- پژوهشی ایران در اینترنت براساس استانداردهای بین‌المللی: با تأکید بر ویژگی‌های مؤثر بر نمایانی مجلات علمی». *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۴۷، ۴ (۱۲). بازبایی در ۳ دی ۱۳۸۹، از: www.aqlibrary.org
- صالحی، کیوان؛ رحیمی، حسین (۱۳۸۵). «تیین فرآیند ارزیابی مجلات در مؤسسه اطلاعات علمی ISI». *فصلنامه کتاب*، ۱۷ (۲): ۱۶۰-۱۴۱.
- صبوری، علی‌اکبر (۱۳۸۲). «استانداردسازی مجلات علمی و معیارهای ارزیابی نشریات ISI». *رهیافت*، ۲۹: ۸۳-۸۸.
- صمدی، لاله؛ محمداسماعیل، صدیقه (۱۳۸۸). «بررسی معیارهای ارزیابی مجله‌ها در گزارش‌های استنادی نشریات فارسی در پایگاه استنادی علوم کشورهای اسلامی مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری». *پیام کتابخانه*، ۱۵ (۱): ۱۲۹-۱۴۷.
- کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور (۱۳۸۶). فهرست نشریات علمی دارای اعتبار تا پایان فروردین ۱۳۹۰. بازبایی ۱ شهریور ۱۳۹۰، از: <http://www.research.gov.ir>
- محسنی، منوچهر (۱۳۷۹). «بررسی ویژگی‌ها و مسائل مجلات علمی- تخصصی ایران». *رهیافت*، ۲۳: ۲۷-۴۱.
- منصوریان، یزدان (۱۳۸۹). *مبانی نگارش علمی*. تهران: نشر کتابدار.
- نوروزی چاکلی، عبدالرضا؛ صمدی، لاله (۱۳۸۹). «ارزیابی تطبیقی معیارهای ارزیابی مجلات در پایگاه گزارش استنادی مجلات مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فناوری و پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی». *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۳ (۲). بازبایی در ۱۶ مهر ۱۳۹۰، از: www.aqlibrary.org

- Ali, S. N.; Young, H. C.; Ali, N. M (1996). "Determining the quality of publications and research for tenure or promotion decisions: A preliminary checklist to assist". *Library Review*, 45 (1): 39 - 53.
- Day, A.; Peter, J. (1994). "Quality indicators in Academic publishing". *Library Review*, 43 (7):4 - 72.
- Delgado Lopez-Cozar, Emilio Delgado (1999). "Iso standards for the presentation of scientific periodicals: Little known and little used by Spanish biomedical journals". *Journal of Documentation*, 3(55): 288-309.
- Navolan, Dan Bogdan; Dragulescu, Stefan Iosif (2003). "Worldwide and National Evaluation Criteria of Scientific Journals by ISI and CNCSIS ". Retrieved August 4, 2011. from: <http://www.tmj.ro/article.php?art=4636874775124495#>.
- "SciELO criteria: criteria, policy and procedures for admission and permanence of scientific journals in the SciELO collection". (2004). *Scientific Electronic Library Online Network*. Retrieved July 20, 2011. from: <http://www.scielo.org/php/level.php?lang=en&component>.
- Souza M.F.S.E.; Foresti M.C.P.P.; Vidotti, S.A.B.G. (2003). "Criteria for analysis of the structure of electronic scientific journals". ELPUB 2003. From information to knowledge: Proceedings of the 7th ICC/IFIP International Conference on Electronic Publishing held at the Universidade do Minho, Portugal 25-28 June 2003. Universidade do Minho, 2003. Retrieved April 28, 2011. from: <http://elpub.scix.net/cgi-bin/works/Show?0326>
- "The Thomson Reuters Journal Selection Process" (2011). Retrieved June 11, 2011. from: http://thomsonreuters.com/products_services/science/free/essays/journal_selection_process.
- Unesco. (1976). *World list of social science Periodicals*. Paris:Unesco.

استناد به این مقاله:

میرزایی، الهام؛ غائبی، امیر؛ کامران، معصومه (۱۳۹۲). «معیارهای ارزیابی نشریات علمی در سطح ملی و بین‌المللی: دیدگاه سردبیران و دست‌اندرکاران نشریات علمی فارسی در حوزه علوم انسانی». *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۲۴(۲):۱۳۸-۱۵۸.